

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Kolegium
Sądu Najwyższego

UCHWAŁA NR 5/2019
KOLEGIUM SĄDU NAJWYŻSZEGO
z dnia 21 maja 2019 r.

w sprawie wyrażenia opinii o projekcie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
o zmianie rozporządzenia – Regulamin Sądu Najwyższego

§ 1.

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.), Kolegium Sądu Najwyższego, po zapoznaniu się z projektem rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zmianie rozporządzenia – Regulamin Sądu Najwyższego, przesłanego do zaopiniowania wraz z pismem z dnia 30 kwietnia 2019 r. (sygn. BPU.076.6.2019) przyjmuje opinię zawartą w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Kolegium Sądu Najwyższego

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Załącznik do uchwały Kolegium Sądu Najwyższego
Nr 5/2019 z dnia 21 maja 2019 r.

OPINIA
KOLEGIUM SĄDU NAJWYŻSZEGO

w przedmiocie projektu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
o zmianie rozporządzenia – Regulamin Sądu Najwyższego

Kolegium Sądu Najwyższego, po zapoznaniu się z projektem rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zmianie rozporządzenia – Regulamin Sądu Najwyższego, przesłanego do zaopiniowania wraz z pismem z dnia 30 kwietnia 2019 r. (sygn. BPU.076.6.2019), na podstawie art. 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.), opiniuje go negatywnie i przedstawia następujące uwagi.

Opiniowany projekt dotyczy zwiększenia liczby stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym. Deklarowanym celem takiego rozwiązania jest usprawnienie pracy Sądu Najwyższego, a potrzeba zwiększenia liczby stanowisk sędziowskich wynikać ma ze znacznego obciążenia sprawami. Kolegium Sądu Najwyższego zauważa jednak, co następuje.

Przyczyn znacznego obciążenia sprawami w niektórych izbach Sądu Najwyższego należy upatrywać nie tyle w niedostatecznej liczbie stanowisk sędziowskich, co w niewłaściwym ukształtowaniu zakresu ich kognicji, dokonany przez ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. W jej wyniku obciążenie sędziów orzekających w poszczególnych izbach jest nierównomierne. Przykładowo, o ile w 2018 r. wpływ spraw do Izby Cywilnej wynosił łącznie 5237 spraw, do Izby Karnej – 3551, do Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – 2403, o tyle do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych za okres od 3 kwietnia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. – 293. Tymczasem liczba stanowisk sędziowskich w tej ostatniej Izbie została określona na 20, tj. na takim samym poziomie, co w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych i niewiele mniejszym niż w Izbie Karnej (29 stanowisk), a także bez wyraźnej dysproporcji w stosunku do Izby Cywilnej (35 stanowisk). Podobne różnice obciążenia sędziów pracą występują w przypadku zestawienia wpływu spraw do Izby Dyscyplinarnej (za okres od 3 kwietnia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. – ok. 150 spraw) oraz wpływu spraw do Izby Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Podkreślenia wymaga nadto, że obecnie w Sądzie Najwyższym nieobsadzonych pozostaje 13 stanowisk sędziowskich, a na zaprzysiężenie oczekuje pięciu kandydatów na urząd sędziego Sądu Najwyższego przedstawionych Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa (zob. uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr 312/2017 z dnia 30 listopada 2017 r., nr 1112/2017 r. z dnia 27 listopada 2017 r., nr 1111/2017 r. z dnia 27 listopada 2017 r., nr 58/2018 z dnia 26 lutego 2018 r.). Deklarowana przez Projektodawcę

potrzeba usprawnienia postępowania przed Sądem Najwyższym może być zatem zaspokojona bez zmiany liczby stanowisk sędziowskich.

Należy również zauważyć, że za utrzymaniem liczby sędziów na stosunkowo niewysokim poziomie przemawia pozycja ustrojowa Sądu Najwyższego, charakter rozpoznawanych spraw oraz – przede wszystkim – konieczność dbałości o jednolitość orzecznictwa. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wraz ze wzrostem liczby sędziów, wzrasta ryzyko rozbieżności. To z kolei prowadzi do destabilizacji stosunków prawnych oraz zmniejszenia zaufania do wymiaru sprawiedliwości.

Proponowane zwiększenie liczby sędziów Sądu Najwyższego do 125 sprawi jednocześnie, że polski Sąd Najwyższy stanie się jednym z największych na świecie. Przykładowo w austriackim Sądzie Najwyższym (niem. *Oberster Gerichtshof*) orzeka 60 sędziów, w belgijskim (fr. *Cour de cassation*) – 16 sędziów, w bułgarskim (bułg. *Върховен касационен съд*) – 85 sędziów, chorwackim (chor. *Vrhovni sud*) – 39 sędziów, czeskim (czes. *Nejvyšší soud*) – 67 sędziów, cypryjskim (gr. *Ανωτάτου Δικαστηρίου*) – 13 sędziów, duńskim (dun. *Højesteret*) – 18 sędziów, estońskim (est. *Riigikohus*) – 19 sędziów, w fińskim (fin. *korkein oikeus*) – 18 sędziów, we francuskim (fr. *Cour de cassation*) – 85 sędziów (conseillers) oraz 40 zastępców (conseillers référendaires), w hiszpańskim (hiszp. *Tribunal Supremo de España*) – 74 sędziów, w holenderskim (niderl. *Hoge Raad*) – 36 sędziów, irlandzkim (irl. *Cúirt Uachtarach na hÉireann*) – łącznie 12 sędziów, litewskim (lit. *Aukščiausiasis Teismas*) – 37 sędziów, w luksemburskim (fr. *Cour Supérieure de Justice*) – 5 sędziów, w łotewskim (łot. *Augstākā tiesa*) – 35 sędziów, w portugalskim (port. *Supremo Tribunal de Justiça*) – 64 sędziów, w rumuńskim (rum. *Înalta Curte de Casatie*) – 101 sędziów, w słowackim (słowac. *Najvyšší súd*) – 84 sędziów, w słoweńskim (słoweń. *Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) – 31 sędziów, szwedzkim (szw. *Högsta domstolen*) – 16 sędziów, węgierskim (węg. *Kúria*) – 83 sędziów, brytyjskim (ang. *the Supreme Court*) – 12 sędziów. W Unii Europejskiej jedynie włoski Najwyższy Sąd Kasacyjny (wł. *Corte Suprema di Cassazione*) liczy więcej sędziów niż polski Sąd Najwyższy (ok. 350 członków, wł. *membri*, przy czym liczba ta obejmuje także prokuratorów, którzy włączeni są w strukturę tego sądu). Takie rozwiązanie jest jednak krytykowane. W literaturze wprost wskazuje się, że tak duża liczba sędziów, w przeciwieństwie do krajów, w których liczba sędziów jest stosunkowo nieduża, prowadzi nieuchronnie do istotnych rozbieżności w orzecznictwie (zob. *The Competences of Supreme Courts: Second Meeting of Presidents of Supreme Courts of Central and Eastern European Countries*, Strasbourg 1998, s. 44). Proponowana zmiana może prowadzić do podobnych skutków.

Również w innych krajach liczba sędziów sądów najwyższej instancji z rzadka przekracza 100. Przykładowo, w rosyjskim Sądzie Najwyższym – 115 sędziów, w ukraińskim – 48, szwajcarskim – 38, mołdawskim – 33, serbskim – 24, indyjskim – 31, w izraelskim – 15, w islandzkim – 9. W krajach anglosaskiego kręgu kulturowego liczba sędziów orzekających w sądach najwyższych bywa jeszcze niższa (w Stanach Zjednoczonych Ameryki i Kanada – 9 sędziów, Australii – 7 sędziów, Nowej Zelandii – 5).

Kolegium Sądu Najwyższego zwraca ponadto uwagę, że już obecnie sytuacja lokalowa w Kompleksie Urbanistycznym Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie przy Pl. Krasińskich 2/4/6 znacznie utrudnia zapewnienie sędziom Sądu Najwyższego warunków pracy

odpowiednich do rangi sprawowanego przez nich urzędu. Dalsze zwiększenie liczby stanowisk pogłębi jedynie istniejące w tym zakresie problemy.

Podkreślić należy również, że jakkolwiek w obowiązującym obecnie stanie prawnym wyłączną kompetencję do ustalania liczby stanowisk sędziego Sądu Najwyższego posiada Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, to jednak zwiększenie tej liczby w trakcie roku budżetowego powinno pociągać za sobą także odpowiednie zwiększenie budżetu Sądu Najwyższego. Praktyka nowelizowania przepisów dotyczących funkcjonowania Sądu Najwyższego w ostatnich latach wskazuje zaś, że kwestii tej nie poświęca się należytej uwagi przy projektowaniu poszczególnych rozwiązań.

Z powyższych względów opiniowane przedłożenie nie zasługuje na pozytywną opinię.